

znevýhodněný **nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka** (§ 1 odst. 6). **Vyrovňovací opatření** (např. vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu) jsou definována ust. § 1 odst. 2. V ŠVP pro denní formu vzdělávání škola povinně charakterizuje přístupy ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.⁹

Průběh maturitní zkoušky žáka-cizince může být upraven v souladu s ust. § 5 odst. 4 vyhlášky č. 177/2009 Sb., v platném znění: „*Cizinci, který pobývá na území České republiky nepřetržitě po dobu kratší než čtyři roky bezprostředně před konáním maturitní zkoušky, se na jeho žádost prodlužuje doba konání didaktického testu z českého jazyka a literatury o 15 minut a písemné práce z českého jazyka a literatury o 30 minut. Při konání písemné práce má možnost použít překladový slovník a Slovník spisovné češtiny.*“

Tito cizinci mají přístup k případnému **školnímu stravování** (školská služba) a **zájmovému vzdělávání** ve školním klubu (§ 20 odst. 1 školského zákona) za stejných podmínek jako občané ČR.

Vzdělávání „ostatních“ cizinců ve střední škole

„Ostatní“ cizinci (kteří nejsou občany EU a nejsou rodinnými příslušníky občana EU) mají přístup ke střednímu vzdělávání, včetně vzdělávání při výkonu ústavní a ochranné výchovy, za stejných podmínek jako občané EU, pokud pobývají oprávněně na území České republiky (§ 20 odst. 2 písm. c) školského zákona].

V případě žáků střední školy – „ostatních“ cizinců školský zákon nevyžaduje konkrétní formu pobytu. **Postačí oprávněnost v režimu:**

- zákona č. 325/1999 Sb., v platném znění,
- zákona č. 326/1999 Sb., v platném znění,
- zákona č. 221/2003 Sb., v platném znění,
- resp. zákona č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky.

Informace o přijímacím řízení, které jsou uvedeny v části věnované cizincům – občanům EU, se vztahují i na „ostatní“ cizince. Aby se „ostatní“ cizinci stali žáky střední školy, musejí splnit ještě jednu podmínku. Přijetí uchazeči (resp. jejich zákonní zástupci) musejí nejpozději při zahájení vzdělávání prokázat řediteli školy **oprávněnost svého pobytu na území České republiky**. Teprve předložením uvedeného dokladu se stávají žáky střední školy (§ 20 odst. 3 školského zákona).

Totéž, co bylo uvedeno v případě žáků-cizinců, kteří jsou občany EU, platí:

- o jejich posouzení pro účely poskytování vyrovnávacích opatření jako žáků se sociálním znevýhodněním (§ 1 odst. 6 vyhlášky č. 73/2005 Sb., v platném znění),

- o možných vyrovnávacích opatřeních (§ 1 odst. 2 vyhlášky č. 73/2005 Sb., v platném znění),
- o podmínkách konání maturitní zkoušky (§ 5 odst. 4 vyhlášky č. 177/2009 Sb., v platném znění).

Jestliže jsou žáci – „ostatní“ cizinci žáky ročníku střední školy nebo konzervatoře, který odpovídá ročníku základní školy (např. nižší stupeň víceletého gymnázia), pak mají přístup k případnému **školnímu stravování** a **zájmovému vzdělávání** v pravidelné denní docházce za stejných podmínek jako občané EU [§ 20 odst. 2 písm. b) školského zákona].

„Ostatní“ cizinci – žáci ročníku střední školy nebo konzervatoře, který neodpovídá ročníku základní školy (např. žáci vyššího stupně víceletého gymnázia, čtyřletého oboru vzdělání ukončeného maturitní zkouškou), mají přístup ke **školnímu stravování** (tj. jedné z forem školských služeb) za stejných podmínek jako občané EU, jestliže:

- mají právo pobytu na území České republiky na dobu delší než 90 dnů,
- jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu,
- jsou azylanty,
- jsou osobami požívajícími doplňkové ochrany,
- jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany,
- jsou osobami požívajícími dočasné ochrany.

Výše uvedené vyžadované konkrétní formy pobytu jsou uvedeny v ust. § 20 odst. 2 písm. d) školského zákona.

Závěr

- Nejen **občané EU, ale i jejich rodinní příslušníci** (bez ohledu na občanství) mají přístup ke vzdělávání a školským službám za stejných podmínek jako občané České republiky.
- Cizinci, kteří **nejsou občany EU** a kteří nejsou rodinnými příslušníky občana EU,
  - a) mají přístup k předškolnímu vzdělávání za stejných podmínek jako občané České republiky, jestliže pobývají na území ČR v jedné ze zákonem předvídaných formách pobytu. Přijetí uchazeči (resp. jejich zákonní zástupci) musí nejpozději při zahájení vzdělávání prokázat řediteli školy oprávněnost svého pobytu na území České republiky. Teprve předložením uvedeného dokladu se stávají dětmi mateřské školy;
  - b) mají přístup k základnímu vzdělávání za stejných podmínek jako občané České republiky, jestliže pobývají na území ČR;
  - c) mají přístup ke střednímu vzdělávání za stejných podmínek jako občané České republiky, jestliže pobývají oprávněně na území ČR. Přijetí uchazeči (resp. jejich zákonní zástupci) musí nejpozději při zahájení vzdělávání prokázat řediteli školy oprávněnost

⁹ Na střední škole lze při výuce českého jazyka použít publikaci, kterou doporučuje MŠMT – *Čeština jako cílový jazyk II – Metodika pro výuku dospělých osob*. MŠMT zpracovalo abecední seznam doporučených učebnic a dalších materiálů pro výuku žáků-cizinců. Materiály jsou přístupné v sekci *Základní vzdělávání/Vzdělávání cizinců*.

svého pobytu na území České republiky. Teprve předložením uvedeného dokladu se stávají žáky střední školy.

- Podle vyhlášky č. 73/2005 Sb., v platném znění, se pro účely **poskytování vyrovnávacích opatření** považuje za žáka se sociálním znevýhodněním i žák znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka. K vyrovnávacím opatřením patří i **vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu nebo služby asistenta pedagoga**.

- Někteří cizinci mohou **spadat do kategorie dětí nebo žáků se speciálními vzdělávacími potřebami** (kteří mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení), protože mají postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území ČR.

II

Komunitní tlumočníci na třídních schůzkách

RNDr. Radka Balounová, Ph.D., výchovná poradkyně na Gymnáziu U Libeňského zámku 1, Praha 8

Jako začínající výchovná poradkyně a absolventka kurzů celoživotního vzdělávání (studium pro výchovné poradce a výchovné poradenství II – trendy v práci výchovného poradce) jsem si i díky těmto kurzům, které mě po odborné stránce velmi obohatily a inspirovaly, uvědomila, jak důležitou úlohu má výchovný poradce v integraci žáků-cizinců.

Na našem gymnáziu s celkovým počtem 350 žáků studuje 21 cizinců. V rámci **podpory jejich vzdělávání** jsem navázala spolupráci se společností **Meta, o.p.s.**, (www.meta-ops.cz), **Integračním centrem Praha, o.p.s.**, (www.icpraha.com) (dále jen „ICP“), **Sdružením pro integraci a migraci** (www.migrace.com) a s občanským sdružením **Klub Hanoi** (www.klubhanoi.cz). Všechny organizace **působí v oblasti integrace cizinců z třetích zemí** a nabízí řadu užitečných služeb.

Na začátku II. pololetí školního roku 2012/2013 jsem na gymnáziu pozvala zástupce sdružení **Meta, o.p.s.**, a zorganizovala **setkání s našimi vyučujícími českého jazyka**. Zástupci sdružení, Petra Vávrová a Lukáš Radostný, nás seznámili s nabídkou služeb pro naše žáky. Kromě **doučování češtiny zdarma**, seznámení s informačním portálem **Inkluzivní škola** (www.inkluzivniskola.cz) mě nejvíce zaujala **možnost bezplatného využití služeb**

komunitních tlumočnicků na třídních schůzkách. Sdružení Meta nabízelo tlumočení z/do ruštiny, vietnamštiny a ukrajinštiny. Nejdříve jsem je požádala o **přeložení tzv. zvacího dopisu** pro rodiče, kde jsem se snažila vysvětlit důvod naší nabídky – možnosti využití tlumočnicka na třídních schůzkách (viz příloha č. 1). Dále následovalo **přeložení pozvánek na třídní schůzky** (viz příloha č. 2). Na historicky první třídní schůzku na našem gymnáziu dne 10. 4. 2013, kdy jsme poslali rodičům-cizincům pozvánku v jejich rodném jazyce, přišli i ti, kteří do té doby na třídní schůzky nechodili.

V současné době využívají služeb komunitních tlumočnicků převážně rodiče vietnamských žáků. **Každý rodič žáka-cizince má svého tlumočnicka**, který se mu věnuje po celou dobu třídních schůzek a překládá informace od třídního učitele a poté i případné konzultace s učiteli ostatních předmětů. **Financování služeb komunitních**